

»Den fula vinsten«

Förhindrar vinstgivande företag i vården möjligheten till en demokratiskt styrd och solidariskt finansierad vård som ges efter behov? Naturligtvis inte. Samhället förbehåller sig ändå den demokratiska styrningen och bestämmer vad som skall göras och för vem i de avtal som styr verksamheterna. Den solidariska finansieringen berörs faktiskt inte alls. Dessa var dock regeringens argument för att genom den s k stopplagen förbjuda akut-sjukhus med privat drift.

När lagen genomfördes för ett år sedan sades att det inte fanns skäl att införa motsvarande förbud för den öppna privata vården. Nu ligger i regeringskansliet ett utredningsförslag som vill ge de enskilda landstingen möjlighet att förbjuda privata företag att delta i upphandlingar även av öppen vård.

Hela frågan om förbud mot vinstgivande företag i vården har en större ideologisk dimension. Den speglar en politisk misstro mot företagsamheten i stort. Misstror man företagare i vården gäller detta ideologiska resonemang analogt över hela näringslivet.

Den enskilde företagare som tummar på kvaliteten blir raskt avslöjad av konsumenterna med resultat att företaget inte kan leva vidare. Den offentliga verksamhet som uppvisar motsvarande brist riskerar inte samma öde.

Vi vet idag bl a genom Statistiska Centralbyråns kundnöjdhetsundersökningar att privatläkarnas öppenvård får ett högt betyg av landets invånare, bättre än den offentliga vården. Så gott som alla dessa verksamheter bedrivs i vinstgivande småföretag ägda av läkare.

Vidare visar den ena undersökningen efter den andra att personalen i de privata vårdföretagen trivs bättre i sina anställningar än de i offentlig verksamhet.

En misstro mot den privata vården kan i detta perspektiv bara ha ett motiv, nämligen rädslan för en utveckling som ifrågasätter den offentliga vårdens sätt att organisera sin verksamhet. Konkurrens upplevs då som något negativt därför att den visar på alternativa sätt att effektivt bedriva även sjukvård.

»Det är fult att tjäna pengar på sjuka« var en politisk devis för många år sedan. Det verkar som att den på nytt är på väg att dammas av. Vi skall då veta att alla i sjukvården och dess närhet tjänar pengar på de sjuka, oavsett om man är an-

ställd eller företagare eller sjukvårdspolitiker.

Ett sunt företag måste generera vinst, dvs ett överskott som används som drivkraft för att utveckla bolagets verksamhet eller rent av för att starta nya företag. En verksamhet som inte ger vinst stelnar och blir i en snabb kunskapsmässig och teknisk utveckling snart gammalmodig och förlustdrivande. Vinstkravet i sig är drivkraften att söka effektivisera verksamheten samtidigt som kvaliteten bibehålls och vidareutvecklas.

Utän vinst hade inte svenskt näringsliv utvecklats så positivt under 1900-talet som det gjort – en utveckling som bl a lagt grunden för det moderna välfärds-samhället. Motsvarande instrument saknas i offentlig verksamhet vilket gör att organisationerna stagnerar och föråldras. Även sjukvården behöver sina entreprenörer för att den skall utvecklas.

Vi vet att den privata vården många gånger går före när det gäller att utveckla nya tekniker, metoder och behandlingsfilosofier. Det beror just på kravet på vinst, som investeras i verksamheten för att utveckla kvaliteten.

Att en del av vinsten går till ägaren är inget onaturligt. Alternativet är att ta ut vinsten i ökad lön till den i verksamheten aktiva ägaren. Det är svårt att förstå skillnaden.

Regeringen borde låta de nya planerna stanna i byrålådan. Allt tal om mångfald i sjukvårdsproduktionen framstår som oäkta när man i nästa mening vill förbjuda privat vårdverksamhet. Sjukvården behöver i stället konkurrens, entreprenörer och vinst för att utvecklas.

Christian Fischerström
jurist, Praktikant AB, Läkarförbundet
christian.fischerstrom@slf.se

Apropå »den fula vinsten«

Insikt finns även inom (s)

■ F d riksdagsmannen Widar Andersson (s), kanske mest känd som energisk för-

Kommentar

svarare av friskolorna, har nyligen utkommit med debattboken »Skrik, suckar och sidointriger« som handlar om svensk sjukvårdspolitik. Han tror, enligt en intervju i Dagens Nyheter, att socialdemokraterna snart kommer att ändra uppfattning om privatisering av akut-sjukhusen.

I boken ifrågasätter han om motiven för regeringens politik verkligen är omtanke om medborgarna:

»Snarare handlar det om, tror jag, att den politiska sektorns förvaltare och företrädare vill begränsa den privata sektorns dynamik och konkurrensfördelar.«

Han ser inga sakliga skäl för att dra gränsen just vid akutsjukhusen och jämför med partiets motstånd mot privata daghem på 1980-talet. Nu höjer ingen på ögonbrynen längre när det gäller aktiebolag inom barnomsorgen, och så kommer det att gå med synen på privata akutsjukhus också, spår Andersson.

Enligt hans uppfattning borde frågan om offentlig eller privat drift inte vara en stridsfråga mellan socialdemokraterna och de borgerliga så länge man är överens om att vården skall finansieras med offentlig medel och vara tillgänglig för alla.

Vi önskar Widar Andersson lycka till med hans pedagogiska ansträngningar inom partiet! •

Påverka förbundets politik!

■ SLFs fullmäktige 2001 fastställde sexton övergripande visioner. Till årets fullmäktige kommer Centralstyrelsen att presentera förslag till mål och delmål för alla visioner. Som ett led i framtagningen av dessa, finns nu ett preliminärt förslag tillgängligt som en öppen remiss för alla medlemmar.

Förslaget finns på läkarförbundets hemsida www.slf.se. Du kan delta i förbundets utveckling genom att ge Dina synpunkter senast 13 februari via e-post till info@slf.se •